

- Αρχική
 - Γυμνάσιο
 - Αξιοθέατα
 - Νέο Σούλι
 - Κάμερες
 - Καιρός
 - Κοσμογραφία
 - Συζητήσεις
 - Αναφορές
 - Αναζήτηση
 - Επικοινωνία
-

Επιλογή - Περιεχόμενα

Ιστορικό σημείωμα για την ιστορία του χωριού και τις ασχολίες των κατοίκων

Ασχολίες των κατοίκων

Αρχιτεκτονική σπιτιών και λοιπών οικοδομημάτων στο Νέο Σούλι

Κρήνες

Φούρνοι

Καπνομάγαζο

Εκκλησία Κοίμηση της Θεοτόκου

Ξωκλήσια και Παρεκκλήσια

Αγία Μαρίνα

Τίμιος Πρόδρομος (Προδρομούδ')

Άγιος Γεώργιος

Άγιος Δημήτριος

Προφήτης Ηλίας

Αρχιτεκτονική - Κτίστες - Συνθήκες Εργασίας - Εργαλεία

Ιστορικό σημείωμα για την ιστορία του χωριού και τις ασχολίες των κατοίκων

Το Νέο Σούλι είναι κωμόπολη που απέχει 8 χλμ. από την πόλη των Σερρών και αριθμεί 2.544 κατοίκους (απογραφή 2001). Ανήκει στα λεγόμενα Δαρνακοχώρια (Νέο Σούλι, Άγιο Πνεύμα, Χρυσό, Εμμ. Παπάς, Πεντάπολη), λέξη που προέρχεται από τη συχνή άλλοτε χρήση του "δάρη" (τώρα) και "ενωδάκια" (εδώ).

Από τις αρχαίες ονομασίες του χωριού ήταν: "Οινούτσα" (Οινόεσσα), από τα πολλά αμπέλια και το άφθονο κρασί που παρήγαγε, κάτι που συνεχίστηκε ως τα μέσα του αιώνα μας. Έτσι μνημονεύεται το χωριό στους κώδικες της Μονής του Τιμίου Προδρόμου Σερρών, στο "Λεύκωμα του Σουμπάσκιοι" όπως αναφέρει ο αρχιμανδρίτης Γαβριήλ Κουντιάδης.

Άλλη ονομασία ήταν "Συνβόσκιον" (Συν-βόσκιον) γιατί οι κάτοικοι συνέβσκαν τα κοπάδια τους. Πιθανή ονομασία ήταν και το "Συνμπάσχιον" (Συν-μπάσχιον) γιατί συνέπασχαν μεταξύ του οι κάτοικοι. Κατά την Τουρκοκρατία ονομαζόταν "Σουμπάσκιοι" ή "Σούμπασκιοι" που σημαίνει χωριό - έδρα του σουμπάσκ (διοικητή) ή το πιθανότερο νεροκεφαλοχώρι, (κίδι) κεφαλή (μπας), νερό (σου), είναι γνωστό ότι το χωριό μας διέθετε άφθονο και χωνευτικό νερό.

Μέχρι το 1913 στην διοικητική περιφέρεια του Νέου Σουλίου ανήκαν και τα χωριά Οινόεσσα, Επάμυλοι, Άγιος Ιωάννης, Κρίνος, Νεοχώρι, Μονόβρυση (βέβαια με τα παλιά τους ονόματα). Το 1913 μετά την απελευθέρωση αποσπάστηκαν το Νεοχώρι και η Μονόβρυση και το 1925 αποσπάστηκαν και τα υπόλοιπα.

Η ονομασία Νέο Σούλι δόθηκε το 1926, όχι τυχαία. Οι συμπατριώτες μας έδειξαν άφθαστο ηρωισμό τον Ιούνιο του 1913 κατά την υποχώρηση των Βουλγάρων, μετά τη μάχη Κιλκίς - Λαχανά. Στρατοπέδευσαν στο ύψωμα "Μπουζιάρος" όπου έστησαν σκηνές. Έτσι οι Βούλγαροι δεν τόλμησαν να πλησιάσουν ανατολικά προς το χωριό μας, διότι βλέποντας τις σκηνές, πίστεψαν πως ο ελληνικός στρατός τους απειλούσε με κύκλωση.

Ο τότε μητροπολίτης Σερρών κ.κ. Απόστολος ονόμασε το χωριό Νέο Σούλι και η πολιτεία επίσημα - όπως είπαμε - καθιέρωσε τη νέα ονομασία το 1926.

Αρχαιολογικά ευρήματα ήρθαν στο φως τα τελευταία χρόνια κυρίως επιτύμβιες στήλες και επιγραφές των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων. Η ονομασία "Αργιάντσα", ίσως από τους αρχαίους Αργιάνες και το γλωσσικό ιδίωμα που διατήρησε απόφεις πολλές λέξεις από την αρχαία ελληνική γλώσσα, αποδεικνύουν ότι το Νέο Σούλι είναι ένα από τα αρχαιότερα χωριά της περιοχής, όπου δέσποζε η Σίρις, από όπου και οι σημερινές Σέρρες.

Ασχολίες των κατοίκων^
αρχή

Οι κάτοικοι του Νέου Σουλίου - ονομαστοί για την νοικοκυροσύνη τους και την εργατικότητα τους, διακρίνονται σε όλους τους τομείς, γεωργικό, επιστημονικό, επιχειρηματικό και καλλιτεχνικό.

Ο κάμπος των Σερρών υπήρξε το πανάρχαιο λίκνο της ζωής και της πορείας των ανθρώπων αυτού του τόπου. Στην πραγματικότητα είναι ένα λεκανοπέδιο που περικλείεται από επτά (7) βουνά (Λαϊλιάς, Μενοίκιο, Παγγαίο, Κερδύλλιο, Δύσωρο, Κερκίνη και Άγκιστρο).

Τα γεωργικά προϊόντα ήταν: σιτάρι, κριθάρι, βρίζα, λινάρι, ελιές, σταφύλια, λαχανικά και σήμερα ρύζι, τεύτλα και καλαμπόκι. Ήταν ένας κάμπος που ποτιζονταν και λιπαίνονταν συνέχεια από το Στρυμόνα την ίδια εποχή που άλλες περιοχές της Ελλάδας υπέφεραν από φοβερές λειψυδρίες. Ένας κάμπος ευλογία Θεού που παλιότερα ήταν εμπλουτισμένος ακόμη και με φλέβες χρυσού. Αργότερα οι Τούρκοι το ονόμασαν "ΑΛΤΙΝ ΟΒΑΣΙ" (κατά λέξη "φωλιά του χρυσού" για την ευφορία του.

Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ο κυρίως κάμπος κατοικούνταν αραιά και που. Συνήθως οι άνθρωποι προσπαθούσαν να καλλιεργήσουν όσα από τα εδάφη πλούτιζαν σε ιλύ από τις πλημμύρες του Στρυμόνα. Τα υπόλοιπα χρησιμοποιούνταν για βοσκή.

Στα τέλη του 19ου αρχές 20ου αιώνα τεράστια εξάπλωση εμφάνισε η καλλιέργεια του καπνού, έτσι ώστε να απασχολεί αποκλειστικά ολόκληρα χωριά στις περιοχές Παγγαίου, Πεντάπολης, Νέας Ζίχνης, Αλιστράτης, Νέου Σουλίου, Νιγρίτας και Σερρών. Η παραγωγή του ξεπερνούσε τα 3.000.000 χιλιογραμμάρια το χρόνο. Το πιο κερδοφόρο όμως προϊόν εξακολουθούσε να είναι το βαμβάκι και η παραγωγή του είχε συγκεντρωθεί στον Σερραϊκό κάμπο. Το συνολικό εισόδημα από την μπαμπακοπαραγωγή της Μακεδονίας έφθασε τα 7.000.000 πιάστρα.

Ένα δεύτερο επίσης εξαγωγίμο προϊόν ήταν και ο καπνός. Την ίδια σχεδόν εποχή με την μπαμπακοκαλλιέργεια, η καλλιέργεια του καπνού στην περιοχή των Σερρών κάλυπτε το 1/8 των αξιοποιημένων γαιών και απασχολούσε περί τις 20.000 οικογένειες. Στα τελευταία χρόνια του ΙΖ' αιώνα ο σουλτάνος Μουσταφάς Β' είχε απαγορεύσει την καλλιέργεια του καπνού στη Μακεδονία στην προσπάθειά του να την μετατρέψει σ' έναν τεράστιο σπιροβόλωνα της αυτοκρατορίας του. Η αρχική αυτή απαγόρευση με την πάροδο του χρόνου ξέφτισε και το μόνο που έμεινε ήταν μια σειρά από ειδικές φορολογικές επιβαρύνσεις που όμως δεν εμποδίζουν την καλλιέργεια του προϊόντος.

Πατητήρι σταφυλιών. Η Κα Πασχαλία Γκόγκα (ιδιοκτήτρια) μας κάνει μέτοχους με τις γλαφυρές διηγήσεις της του παλιού καλού καιρού. Κρασί, μούστος, τσίπουρο κλπ. έβγαιναν από τον ευλογημένο καρπό του αμπελιού που ήταν συνηθισμένη η καλλιέργεια του στο Νέο Σούλι.

"Μπούρλισμα" καπνού

Φύτεμα καπνού με το χέρι (με το "σπασκι")

Αρχιτεκτονική σπιτιών και λοιπών οικοδομημάτων στο Νέο Σούλι

^
αρχή

Τα παλιά σπίτια του χωριού ήταν χτισμένα χωρίς κανένα ρυμοτομικό σχέδιο. Συνήθως ήταν διώροφα ή τριώροφα, ψηλοτάβανα, άνετα γενικά με μια τέτοια αρχιτεκτονική που εξυπηρετούσε την καθημερινή ζωή και τις γεωργικές ασχολίες, στις μεγάλες οικογένειες (που έμειναν στο σπίτι). Ένας τύπος από τα παλιά σπίτια, διώροφο με μεγάλο μπαλκόνι (τσαρντάκι) ξύλινο, σκεπαστό και κάγκελα (παρμάκια) ξύλινα, συνήθως ήταν κτισμένα με μία τεχνική ώστε τα θεμέλια και ο πρώτος όροφος να είναι πέτρινα με πάχος του τοίχου περίπου μισό μέτρο, που κρατούσε δροσιά τοκαλοκαίρι και ζέστη τον χειμώνα, ενώ ο δεύτερος όροφος ήταν κτισμένος με την τεχνική του "τσατμά" δηλαδή: ήταν με λεπτές κάθετες και διαγώνιες ξύλινες σανίδες μέσα στον τοίχο και απ' έξω σοβατισμένα

με ασβέστη. Ένα τυπικό τριώροφο σπίτι είχε τους εξής χώρους:

Στον 1ο όροφο (κάτω πάτωμα ή κατώι όπως λεγόταν) ήταν οι αποθήκες τροφίμων που είχαν το αλεύρι, το σιτάρι, τα βαρέλια του κρασιού (που έφτιαχναν οι ίδιοι), πολλά τρόφιμα τα έκαναν παστά για να τους κρατήσουν πολύ καιρό και να μην χαλάσουν. Πολλές φορές ο 1ος όροφος ήταν και στάβλος των ζώων (ή αλλιώς αχούρι). Οι περισσότερες οικογένειες είχαν στον 1ο όροφο τον στάβλο γιατί οι περισσότεροι ή σχεδόν όλοι ήταν αγρότες, έτσι όλοι ήταν απαραίτητο να έχουν από ένα γαϊδούρι, βόδια κλπ. Μια - δυο οικογένειες του Νέου Σουλίου ήταν εκείνη την εποχή οι πλούσιοι του χωριού γιατί είχαν χωράφια και ζώα (έτσι μετριόταν η περιουσία κάποιου τότε).

Στον 2ο όροφο ήταν η κουζίνα (το μαγειρείο), το σαλόνι: ένας "επίσημος" θα λέγαμε χώρος στον οποίο καθόταν μόνο όταν ερχόταν επισκέπτες. Το καθιστικό που καθόταν στον ελεύθερο χρόνο τους και η χαγιάτα κάπι σαν εσωτερικό μπαλκόνι (περίπου) που έκαναν τις περισσότερες δουλειές ... εκεί περνούσαν καπνό το καλοκαίρι έκαναν τα δέματα του καπνού και άλλες εργασίες.

Στον 3ο όροφο βρισκόταν τα υπνοδωμάτια (ουντάδες) που περιείχαν ένα ντιβάνι, μία ντουλάπα και "μουσάντρες" (συρτάρια). Κάθε όροφος είχε ένα τζάκι το λεγόμενο χοντζάκι, για την θέρμανση των δωματίων.

Στο ταβάνι (σημερινή σοφίτα) αποθήκευαν - κρεμούσαν ουσιαστικά τα σαντάλια του καπνού και μετά στο υπόγειο (κουί) που σκεπάζονταν με ξύλο ή κάποιο βαρύ αντικείμενο που "έπιανε" όλο το άνοιγμα της καταπακτής - του υπογείου.

Κάθε σπίτι είχε και την τουσαλέτα του, που την έλεγαν "χρεία" ή "αναγκαίο" (πολύ συνηθισμένη φράση επίσης ήταν: "Θα πάω σν' ανάγκ'").

Ακόμα τα σπίτια διέθεταν φούρνους. Οι στέγες καλύπτονταν με κεραμίδια βυζαντινού τύπου. Τα πατώματα, οι ξυλοδεσιές, οι οροφές ήταν ξύλινες. Το όλο σύνολο του σπιτιού έδινε εξωτερικά μια αρμονική και ωραία από αισθητική άποψη αρχιτεκτονική κατασκευή.

Παραθέτουμε φωτογραφίες (όπως διασώζονται σήμερα) από το Νέο Σούλι, χαρακτηριστικές της Μακεδονικής αρχιτεκτονικής, όπως συναντάται στο χωριό μας.

Χαρακτηριστικό δείγμα της παραδοσιακής τοπικής Αρχιτεκτονικής, κτισμένο πριν το 1920. Η όψη του λιακωτού προς τη νότια αυλή. (Οικία Δαμάσκου Θεοχάρη).

Ξυλοδεσιές οροφής από χαγιάτι του παραπάνω σπιτιού.

Το παλιό με το καινούργιο συνυπάρχουν αρμονικά σήμερα στο Νέο Σούλι. Ωστόσο πολλά σπίτια άδεια από τους γέροντες ιδιοκτήτες τους φθίνουν από τη φθορά του χρόνου, σιωπηλοί μάρτυρες ενός ζωντανού παρελθόντος που κινδυνεύει να εκλείψει στις μέρες μας.

Ξύλινη εξώθυρα

Οικία Θ. Ασβεστά.
Ένα ακόμη δείγμα Μακεδονικής
Αρχιτεκτονικής. Κάθε δωμάτιο της οικίας
φιλοξενούσε τα μέλη μιας οικογένειας

Ο κ. Θεοδόσης Ασβεστάς καθώς μας ξεναγεί
στο εσωτερικό του σπιτιού του που άλλοτε
έσφυζε από ζωή. Εδώ μπροστά στο λιτό τζάκι
(χουτζάκι) το οποίο διέθετε κάθε δωμάτιο εφ'
όσον το καθένα από αυτά αποτελούσε το
ενδιαίτημα κάθε ξεχωριστής οικογένειας.

Χαρακτηριστικό δείγμα της μακεδονικής αρχιτεκτονικής. Ο τύπος σε σχήμα υποδοχής Π και με τρεις ορόφους

Τριώροφο πέτρινο αρχοντικό. (Οικία Βασιλη Στεργιούδα).

Σπίτια αυτού του τύπου με τούβλα ή πέτρες είναι αρκετά μεταγενέστερα.

"Του Γιωργούσ' στο μαγαζί". Σήμερα ανακαινισμένο.

Τοίχος με πόρτα απομονώνει την αυλή και το σπίτι από τον δρόμο

Η ομάδα εργασίας σε διατηρημένο γραφικό σοκάκι "καλτερίμι" του χωριού

Κρήνες

^
αρχή

Καθώς μπήκε τρεχούμενο νερό στα παραδοσιακά νοικοκυριά, λίγο πολύ ταυτόχρονα με το ηλεκτρικό, στέρεψε με μιας και η "μυθολογία" της κρήνης, της βρύσης, του πηγαδιού και της πηγής. Έτσι έκλεισε αμετάκλητα ένα χαριτωμένο κεφάλαιο στην ιστορία του πολιτισμού.

Πολυάριθμες οι κρήνες, ιδίως στα αστικά κέντρα, που δεν γλίτωσαν από τη σαρωτική manía των πολεοδομικών ανακατατάξεων και ενός κακώς νοούμενου εκμοντερνισμού. Καλύτερη σχετικά μοίρα είχαν οι κρήνες σε επαρχιακές πόλεις και ιδίως σε χωριά και στην ύπαιθρο χώρα, αφού η δραματική συρρίκνωση της εκεί ζωής λόγω των μεγάλων ρευμάτων της μετανάστευσης και της αστυφιλίας, κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 ιδιαίτερα, αδιαφόρησε για κάτι που όχι μόνον δεν εμπόδιζε, αλλά εξακολουθούσε να ευεργετεί ευκαιριακά δροσίζοντας περαστικούς.

Ακόμη και η πιο ασήμαντη κρήνη είναι όμορφη, αν μπορεί να γεμίσει με τα κρύα της νερά τη χούφτα διψασμένου περαστικού.

Βρύση του περασμένου αιώνα, σημείο συνάντησης και συνεύρεσης, τόπος ξεκούρασης των γεπόνων και περαστικών.

Φούρνοι

^
αρχή

Ο φούρνος που είχε παλιά κάθε σπίτι έψηνε "το νοστιμότατο χωριάτικο ψωμί, τις πίτες, τα φαγητά, τα γλυκά και τα κουλουράκια". Ψωμί αρχικά έψηναν μία φορά την εβδομάδα γιατί δεν είχαν χρόνο, επειδή ήταν ολοκληρη την ημέρα στα χωράφια. Σήμερα έχει σταματήσει να καπνίζει ή γκρέμισε από την αχρηστία.

Τα σύνεργα που χρειαζόταν ένας φούρνος ήταν:

Η σκάφη (το σκαφίδ') που ζύμωναν τ' αλεύρι με νερό και μαγιά κι έκαναν το ζυμάρι (ζμαρ).

Η πινακωτή (πνακουτή), όπου άφηναν να φουσκώσει "του ζμαρ" κομματιασμένο σε τόσα μέρη όσα και τα ψωμιά (κάτι σαν το σημερινό ταψί).

Το μεσάλι, ύφασμα που σκέπαζαν την πινακωτή, μετά που έβγαίνε από το φούρνο.

Το ψωμόφκιαρο, φτυάρι που έβγαζαν τα ψημένα ψωμιά.

Τα καμπρούλια, δυο ξύλα που ανακάτευαν την φωτιά μέσα στο φούρνο. Πολλές φορές τα είχαν μέσα σε νερό. Στον φούρνο έκαιγαν συνήθως πουρνάρια "κλαδιά" κλπ.

Το μπελγκίρι ή η γκριμπάτσα ήταν το ξύλο, κάτι σαν πιάστρες που έβγαζαν την στάχτη από μέσα από τον φούρνο.

Τη σφούγγα (σφουγγαρίστρα).

Και οι καμάρες πλαϊνές εσοχές του φούρνου που έβαζαν τον "ξύστρο" ένα σίδερο που έξυναν με αυτό τα τοιχώματα που ενδεχομένως είχαν φύγει οι σοβάδες. Τις περισσότερες φορές αυτά τα "σύνεργα" ήταν μαζί με τον φούρνο ή μέσα στην

κουζίνα.

Η μανιά (γιαγιά) Κα Πασχαλία Γκόγκα, μπροστά στο φούρνο της, θυμάται νοσταλγικά το χωριάτικο ψωμί και τις πίτες που έφτιαχναν με παραδοσιακό τρόπο παλιότερα οι νοικοκυρές της Ελληνικής υπαίθρου.

Παραδοσιακός φούρνος στο Νέο Σούλι Σερρών.

Παλιός φούρνος με τον ιδιοκτήτη του κ. Θεοδόσιο Ασβεστά ο οποίος μας υποδέχτηκε και μας μίλησε με τη "γλώσσα" της καρδιάς.

Καπνομάγαζο

^
αρχή

Καπνομάγαζο

Το καπνομάγαζο της φωτογραφίας το είχε στην κατοχή του ένας πλούσιος από το Νέο Σούλι που καλλιεργούσε πολλά στρέμματα

καπνού. Έψαχνε για εργατικά χέρια και έτσι άλλοι συγχωριανοί του δούλευαν εκεί το χειμώνα. Η δουλειά τους ήταν να πασταλιάζουν αντί αμοιβής (όχι υψηλής) τον καπνό. Το καπνομάγαζο ονομαζόταν "Στάντερ". Με λίγα λόγια γινόταν η διαλογή και η επεξεργασία του καπνού, έτσι ώστε να είναι έτοιμο για το εμπόριο.

Σήμερα κάτοχός του είναι ο κ. Πυρινής, πρώην γραμματέας του συνεταιρισμού και το νοικιάζει στην εταιρεία Μιχαηλίδη (καπνέμπορος) και χρησιμεύει ως χώρος αποθήκευσης του καπνού του χωριού αλλά και των γύρω χωριών. Πολλές φορές στο παρελθόν το χρησιμοποίησε και ο οργανισμός καπνού.

Εκκλησία Κοίμηση της Θεοτόκου

^
αρχή

Πρόκειται για την Κεντρική εκκλησία του Νέου Σουλίου που είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Είναι η μεγαλύτερη και η πιο παλιά του χωριού. Χτισμένη από πέτρες και λάσπη, στο τέλος του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα, σύμφωνα με το σουλτανικό μονόγραμμα του 1835. Ανακαινίστηκε όμως το 1836 μετά από υψηλή διαταγή (φιρμάνι) του Σουλτάνου για να επισκευαστεί αφού ήταν ερειπωμένη. Είναι τύπου βασιλική, τρίκλιτη, με στέγη ξύλινη σε σχήμα "αετώματος" και "κεραμοσκέπαστη". Η οροφή είναι υψηλή. Έχει αγιογραφίες, ενώ πάνω στους τέσσερις στύλους είναι ζωγραφισμένοι οι τέσσερις ευαγγελιστές να γράφουν σε καθιστή στάση. Το τέμπλο είναι ξύλινο και έχει 12 εικόνες φπαγμένες γύρω στο 1836. Κάποιες παλιές εικόνες του 16ου αιώνα από την εκκλησία εκτίθενται σε ειδικό χώρο στο Επισκοπείο στις Σέρρες. Πρόκειται για τις εικόνες του αγίου Χαραλάμπους, του προφήτη Ηλία και του Αγίου Σπυρίδωνα. Η εκκλησία πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου.

Η Κεντρική Εκκλησία του χωριού αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

Ξωκλήσια και Παρεκκλήσια

^
αρχή

Στους επιτελικούς χάρτες της Ελλάδος που χρησιμοποιούσε το βρετανικό στρατηγείο στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου σημειώνονται όλα τα εξωκλήσια του υπάρχον στην ελληνική ύπαιθρο. Ο λόγος είναι, ασφαλώς, ότι τα

εξωκλήσια αυτά επειδή βρίσκονται συνήθως σε περίοπτα μέρη, μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν ως τριγωνμετρικά σημεία για τον προσδιορισμό των αποστάσεων, ως σημεία προσανατολισμού, καθώς και ως σημεία αναφοράς, για να βρίσκει κανείς εμπειρικά το δρόμο του επί τόπου. Όλοι ξέρουν να δείξουν στον ξένο τον δρόμο για τον Άη Γιώργη, ας πούμε ή τον Προφήτη Ηλία.

Άλλωστε το ίδιο το φυσικό περιβάλλον των χωρικών παίρνει τ' όνομά του, ονοματίζεται από τα εξωκλήσια. Μ' αυτόν τον τρόπο οργανώνεται το χώρο της ελληνικής υπαίθρου με βάση τα σημάδια του τόπου (εξωκλήσια, προσκυνητάρια, μοναστήρια, εκκλησίες), που έχουν όλα τους κοινό χαρακτηριστικό το σημείο του σταυρού.

Αγία Μαρίνα

^
αρχή

Κτίστηκε το 1880. Είναι περίπου 2 στρέμματα και περιτριγυρίζεται από τοίχους. Βρίσκεται στο κάτω άκρο του χωριού, στον κεντρικό δρόμο. Στο κτίσιμό της συνέβαλε ο γερο-Βαγγέλης. Αργότερα παραχωρήθηκε ένα μέρος του οικοπέδου για να χτιστεί το Δημοτικό Σχολείο. Με βάση κάποιες πληροφορίες από τον "Κώδικα της Εκκλησίας" το παρεκκλήσι πρέπει να υπήρχε πριν το 1880 γιατί αναγράφονται έσοδα και έξοδα στον Κώδικα από το 1874-1884.

Το παρεκκλήσι της Αγίας Μαρίας στον αύλειο χώρο του οποίου βρίσκεται το σημερινό Δημοτικό Σχολείο.

Τίμιος Πρόδρομος (Προδρομούδ')

^
αρχή

Βρίσκεται νότια του χωριού. Άρχισε να χτίζεται το 1891 με τη βοήθεια του γέρο-Βαγγέλη ή Ευάγγελου Γρέδη. Έχει χτιστεί γιατί ο γερο-Βαγγέλης είδε στον ύπνο του ότι πρέπει να κτίσουν παρεκκλήσι προς τιμή του Τιμίου Προδρόμου στο σημείο εκείνο. Σήμερα αποτελεί την Κοινητηριακή Εκκλησία του χωριού. Στο χώρο αυτό βρέθηκε εκκλησία βυζαντινού ρυθμού η οποία κάηκε. Αργότερα ξαναχτίστηκε αλλά ξανακάηκε από Τούρκους στρατιώτες το χειμώνα του 1916-17 σύμφωνα με τον παπά-Γαβριήλ. "Οι τούρκοι σύμμαχοι των Γερμανο-Βουλγάρων, μαγείρευαν με τα σανίδια και με τις εικόνες τα φαγητά τους". Ξαναχτίστηκε το 1924 με δαπάνες του Μαρκόπουλου Αντωνίου.

Παρεκκλήσι του Τιμίου Προδρόμου (Προδρομούδ').

Κρήνη στο προαύλιο του Τιμίου Προδρόμου.

Άγιος Γεώργιος

Το παρεκκλήσι του αγίου Γεωργίου στα 1925 δεν υπήρχε, πιθανόν να είχε καταστραφεί από παλιά. Υπήρχε όμως Αδελφότητα όπως επίσης η περιοχή στα επάνω μνήματα ονομαζόταν περιοχή του Αγίου Γεωργίου. Γι' αυτό και κατά τη διάρκεια του πανηγυριού του έτους 1925, όπως μας πληροφορεί ο πατήρ-Γαβριήλ, ρίχθηκε η ιδέα να κτιστεί "εξωκλήσι προς τιμήν του Αγίου" και ακόμη να "μετατοπισθούν" τα μνήματα. Τα χρόνια καθώς περνούσαν πραγματοποιήθηκαν και οι δυο σκέψεις τους. Κτίστηκε κάποτε το εξωκλήσι, κάηκε όμως και ξανακτίστηκε. Τα δε μνήματα μεταφέρθηκαν τα τελευταία χρόνια στο Προδρομούδ' ενώ ο χώρος, όπου ήταν τα παλιά, διαμορφώθηκε κατάλληλα για τις εκδηλώσεις του πανηγυριού.

Κάθε χρόνο γίνεται τη μέρα της γιορτής του Αγίου Γεωργίου γίνεται αναπαράσταση της Δρακοκτονίας. Πρόκειται για ένα από τα πιο εντυπωσιακά έθιμα και είναι "ένα δρώμενο μοναδικό στον Ελλαδικό χώρο...". Σε χρόνους περασμένους, όπως θέλει η τοπική παράδοση, ο Αη Γιώργης ελευθερώνει τα νερά του χωριού, που τα εμπόδιζε να τρέχουν ένας φοβερός "Δράκος" αν οι κάτοικοι δεν του πρόσφεραν κάθε μέρα για τροφή μία κοπέλα. Πρόκειται για τον άθλο του Αη Γιώργη, γνωστό τόσο από την αγιογράφιση και το Συναξάρι του Αγίου όσο κι από το τραγούδι της "Δρακοκτονίας" (το παραθέτουμε στο τέλος της εργασίας).

Παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου στο Νέο Σούλι.

Άγιος Δημήτριος

^
αρχή

Το παρεκκλήσι είχε χτιστεί το 1910 (με κάποιες επιφυλάξεις). Στην πλάκα που υπήρχε πριν την καταστροφή του από φωτιά έγραφε ότι χτίστηκε το 1880 και μάλιστα όταν ήταν ηγούμενος στην Ι.Μ.Τιμίου Προδρόμου ο Θεοδόσιος. Συγκεκριμένα η μαρμάρινη πλάκα έγραφε τα εξής: "Ο ΟΙΚΟΣ ΟΥΤΟΣ ΕΚ ΘΕΜΕΛΙΩΝ ΕΚΤΙΣΘΗ ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΜΕΝ ΗΜΙΣΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΔΙ ΑΛΛΗΣ ΔΕ ΙΣΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΟΥ ΖΗΛΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

ΣΕΡΡΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΩΚΟΔΟΜΗΔΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΟΜΗΣΘΗ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1880 ΕΠΙ ΗΓΟΥΜΕΝΕΙΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ".

Βρίσκεται στη νοτιοδυτική άκρη του πάρκου (Ηρώο), εκεί όπου παλιά υπήρχαν μνήματα. Λίγο πιο πάνω από το παρεκκλήσι της Αγίας Μαρίνας στην πλατεία του χωριού. Σήμερα κτίζεται στη θέση του ένας περικαλλής ναύσκος που θα αφιερωθεί σε ανάμνηση του προηγούμενου στον Μεγαλομάρτυρα Άγιο Δημήτριο.

Προφήτη Ηλία

Το εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία βρίσκεται στον ομώνυμο λόφο, ανατολικά του χωριού. Κι αυτό είναι πολύ παλιό, αφού τα ιστορικά στοιχεία μας πληροφορούν ότι το 1907 το σώμα του Καπετάν Στρατή αντάλλαξε τους πρώτους πυροβολισμούς με την έφιππη Τούρκικη Αστυνομία από το λόφο του Προφήτη Ηλία και ύστερα κατευθύνθηκε προς τον Ζελίν.

Από τους αγίους της νεοελληνικής παράδοσης μονάχα ο Προφήτης Ηλίας έχει σαφή προτίμηση στις βουνοκορφές. "Δεν είμαι σαν και σας" γράφει στον αδερφό του ο Παπαφλέσσας την παραμονή της μάχης στο Μανιάκι, "που τρέχετε από ράχη σε ράχη, όμοια με τους Αη-Λιάδες", και εννοεί φυσικά τα ξωκλήσια που είναι αφιερωμένα στο όνομα του Προφήτη Ηλία και βρίσκονται πάντοτε στις ψηλές ραχούλες.

Ο προφήτης Ηλίας γιορτάζει στις 20 Ιουλίου μέσα στις μεγάλες ζέστες.

Η θέα και το νερό είναι τα δυο βασικά χαρακτηριστικά των ιερών τόπων, που είναι και οι πιο όμορφοι τόποι της πατρίδας μας. Κοντά σ' αυτά θα πρέπει να προσθέσουμε ένα ακόμη: το δέντρο. Ο λόγος που κάνει σήμερα αυτά τα δέντρα τόσο ευδιάκριτα μέσα στο ελληνικό τοπίο, είναι ότι επειδή οι συνεχείς πόλεμοι, τα κατσίκια, οι φωπιές, οι οικοπεδοφάγοι και όλες οι άλλες πληγές της ελληνικής υπαίθρου κατέστρεψαν συστηματικά τις δεντροφυτεμένες περιοχές, τα μόνα δέντρα που διέφυγαν ως τώρα την κοινή μοίρα και έμειναν όσο ήταν δυνατό - άθικτα, είναι αυτά που ανήκαν στις εκκλησίες.

Η εκκλησία και το δέντρο είναι πράγματα αεχώριστα στο ελληνικό τοπίο. Το δέντρο σημαδεύει, μπορεί να πει κανείς, την εκκλησία. Όταν δεις από μακριά ένα ή και περισσότερα πανύψηλα κυπαρίσσια θα μαντέψεις σωστά την παρουσία μιας εκκλησίας που υπάρχει ή υπήρξε κάποτε. Έτσι κι ομώνυμος λόφος του Προφήτη Ηλία είναι κατάφυτος από πεύκα και άλλα δέντρα. Σύμφωνα με τον ιερέα του Νέου Σουλίου π. Χρήστο Παντούση "γίνονται κάποιες λειτουργίες σ' όλα τα παραπάνω παρεκκλήσια και κάποιες γιορτές. Τα συντηρούν Αδελφότητες από γυναίκες, γεγονός που βοηθά στο να συντηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση".

Το παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία στον ομώνυμο λόφο στο Νέο Σούλι.

Αρχιτεκτονική - Κτίστες - Συνθήκες Εργασίας - Εργαλεία

^
αρχή

Ο Έλληνας ανέκαθεν ακολουθούσε στην καθημερινή ζωή το μέτρο, ζούσε απλά και λιτά και αυτή η απλότητα επεκτεινόταν και στην κατοικία. Γι' αυτό ο Έλληνας από την αρχαιότητα περιοριζόταν σε μια λιτή κατοικία, κατασκευασμένη από απλά υλικά. Έτσι και στην περίπτωση των κατοίκων του Ν. Σουλίου το οικιστικό περιβάλλον τους αποκαλύπτει ανθρώπους που τους διακρίνει η απλότητα, η λιτότητα και η καλαισθησία.

Αρχιτεκτονική. Τη ζωή των ανθρώπων σε παλαιότερες εποχές χαρακτήριζε η λιτότητα. Οι άνθρωποι δεν ήθελαν διώροφα ή τριώροφα επιβλητικά σπιτάκια. Τα

περισσότερα σπίτια ήταν μονώροφα και αποτελούνταν από ένα δωμάτιο τον οντά. Το δωμάτιο ήταν ένα ευρύχωρο δωμάτιο στο οποίο ζούσαν όλα τα μέλη της οικογένειας. Δεν υπήρχε κρεβατοκάμαρα, τα κρεβάτια στα οποία κοιμόταν ήταν στον οντά. Τουαλέτα πιθανόν να υπήρχε έξω από το σπίτι.

Αυτά τα σπίτια υπήρχαν στα πολύ παλιά χρόνια, στα νεότερα χρόνια ένας συνηθισμένος τύπος αρχιτεκτονικής ήταν το μπαλντατί. Στο μπαλντατί οι τοίχοι του σπιτιού αποτελούνταν από ξύλα, λάσπη, άχυρα και πέτρες. Επίσης στα νεότερα χρόνια οι άνθρωποι άλλαξαν γούστο και ήθελαν μεγαλύτερα και ευρύχωρα σπίτια, γι' αυτό συναντάμε διώροφα και τριώροφα σπίτια. Τα μεγαλύτερα κυρίως επικρατούσε σ' αυτά τα σπίτια περισσότερο από άποψη αισθητικής. Τα μεγαλύτερα αυτά και επιβλητικά σπίτια, πιθανόν να είχαν και αποθήκη - μογιάτα, σε κάποια από αυτά να υπάρχει και κουί. Κουί ονομαζόταν ένα υπόγειο το οποίο ήταν μέσα στο σπίτι. Εκεί οι χωρικοί φυλούσαν προμήθειες για το χειμώνα (φαγητά), επίσης εκεί πολλές φορές είχαν τα ζώα τους (άλογα, αγελάδες, κασίκες, πρόβατα, κότες και την τροφή των ζώων όπως το σιτάρι, το άχυρο κ.ά.). Σε άλλες περιπτώσεις είχαν εκεί τα σαντάλια που ήταν κάποια δέματα ξεραμένου καπνού. Αυτό συνέβαινε γιατί ο καπνός ήταν το κύριο προϊόν της περιοχής και οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν καπνοπαραγωγοί, γι' αυτό φύλαγαν εκεί τα σαντάλια μέχρι να πουλήσουν το καπνό. Σε άλλο μέρος της αυλής σε μερικά σπίτια υπήρχε άλλο υπόγειο, όπου είχαν διάφορα εργαλεία και όργανα τα οποία βοηθούσαν στην καλλιέργεια του καπνού όπως το αλέτρι.

Τοποθέτηση δωματίων. Στα παλαιότερα χρόνια δεν υπήρχε τοποθέτηση δωματίων γιατί το σπίτι αποτελούνταν από ένα μόνο δωμάτιο, το χαγιάτι. Τότε οι άνθρωποι ζούσαν αποκλειστικά στο χαγιάτι, εκεί κοιμόντουσαν το βράδυ, σε κάποια μέρη υπήρχαν τα κρεβάτια, εκεί κάνανε όλες τις καθημερινές τους εργασίες.

Κουζίνα πιθανόν να υπήρχε σε κάποιο μέρος του δωματίου στον οντά. Σε μεταγενέστερες εποχές υπάρχει τοποθέτηση δωματίων. Αν το σπίτι ήταν διώροφο στον κάτω όροφο θα υπήρχε ο οντάς, η κουζίνα, το κουί (υπόγειο εντός του σπιτιού) και ίσως κάποιος διάδρομος. Στον επάνω όροφο, ήταν συνήθως οι κρεβατοκάμαρες (των παιδιών και των γονιών τους) συνήθως σε κοντινή απόσταση μεταξύ τους. Στα σπίτια με ένα μόνο όροφο όλα αυτά τα δωμάτια (κουί, οντάς, κουζίνα, "διάδρομος" και κρεβατοκάμαρες) ήταν όλα μαζί στον ίδιο όροφο. Τα τριώροφα σπίτια για εκείνη την εποχή ελάχιστα, αλλά σε όσα υπήρχαν συνήθως τα δωμάτια ήταν μεγαλύτερα. Στον πρώτο όροφο ήταν μόνο ο οντάς και το κουί τα οποία ήταν πολύ μεγάλα, στον δεύτερο η κουζίνα, ο διάδρομος και οι κρεβατοκάμαρες ή η μια απ' τις δύο κρεβατοκάμαρες, στον τρίτο όροφο υπήρχε η δεύτερη κρεβατοκάμαρα αν η πρώτη ήταν στον δεύτερο και κάποια άλλα δωμάτια που κυρίως ήταν αποθήκες.

Η κατασκευή των σπιτιών εκείνη την εποχή ήταν πάρα πολύ χρονοβόρα γιατί τα μέσα που διέθεταν δεν ήταν τα κατάλληλα για να γίνει η δουλειά τους γρήγορα και με λιγότερο κόπο. Το καταλαβαίνει κανείς από το παράδειγμα που ακολουθεί. Παλιά για μια κατασκευή σπιτιού 100 τ.μ. ο χρόνος που θα κατασκευάζονταν ήταν 4-5 μήνες περίπου. Ενώ σήμερα ο χρόνος δουλειάς αυτού του σπιτιού είναι 2 μήνες. Καταλαβαίνουμε πως ο χρόνος που κερδίζουν οι σημερινοί οικοδόμοι είναι πολύτιμος και έτσι θα μπορούν να φτιάξουν περισσότερα σπίτια απ' ότι έφτιαχναν οι παλιοί οικοδόμοι που θα τους βοήθησε και οικονομικά.

Ωράριο των χτιστών. Οι χτίστες δεν είχαν καθορισμένο ωράριο δούλευαν από την αυγή μέχρι την δύση του ηλίου με ορισμένα διαλείμματα (για φαγητό κ.τ.λ.). Διαφέρουν πάρα πολύ απ' τους παλιούς, οι παλαιότεροι χτίστες δεν σταματούσαν αλλά δούλευαν μέχρι να τελειώσουν το έργο τους, οι σημερινοί χτίστες δουλεύουν κυρίως για τα χρήματα και πολλές φορές αν δεν πληρωθούν σταματάνε την δουλειά τους, σε αντίθεση με τους παλαιότερους οι οποίοι αν δεν πληρωνόταν συνέχιζαν το έργο τους, αλλά ήξεραν πως σίγουρα θα πληρωθούν.

Παράδοση χτιστών. Στην περιοχή μας υπήρχαν πάρα πολύ καλοί χτίστες αλλά ήταν λίγοι. Οι καλύτεροι χτίστες στις παλαιότερες εποχές υπήρχαν στην Ήπειρο (Άρτα, Γιάννινα). Αυτό συνέβαινε γιατί στην Ήπειρο ίσως από το κλίμα που έχει, ίσως από τους αρκετούς ποταμούς και λίμνες που έχει, εκεί υπήρχαν καλύτερα υλικά με αποτέλεσμα να γινόταν καλύτερα τα σπίτια. Υπήρχε παράδοση χτιστών που την ακολουθούσαν οι επόμενες γενιές. Αν στην Ήπειρο οι χτίστες δεν είχαν δουλειά, δηλαδή δεν γινόταν νέα σπίτια, αυτοί κάνανε διάφορα ταξίδια σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, όπου έβρισκαν εύκολα δουλειά λόγω της φήμης τους πιθανόν.

Φαίνεται πως αυτοί οι χτίστες ήταν και αρκετά έξυπνοι γιατί τότε στην Ελλάδα σε κάθε περιοχή υπήρχαν διαφορετικοί τύποι σπιτιών (αρχιτεκτονική) και αυτοί προσαρμόζονταν γρήγορα στο γούστο κάθε περιοχής, μάθαιναν δηλαδή γρήγορα

τους νέους γι' αυτούς τύπους σπιτιών, ίσως και από την ανάγκη για χρήματα, και ήταν έτοιμοι να δουλέψουν και μ' αυτήν την αρχιτεκτονική. Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες συγχωριανών μας ξακουστοί Γιαννιώτες τεχνίτες έφτασαν και στην περιοχή μας για εύρεση δουλειάς.

Χτίστες από άλλα μέρη. Οι χωριανοί για την κατασκευή των σπιτιών τους συνήθως προτιμούσαν οικοδόμους από τα μέρη τους. Όμως έπαιρναν και οικοδόμους από άλλα μέρη και χτίστες εκτός νομού όπως συχνά έκαναν οι Σερραίοι να φέρνουν άτομα απ' την Ήπειρο.

Ο μισθός των οικοδόμων για εκείνη την εποχή δεν ήταν ανάλογος σε σχέση με την δουλειά που πρόσφεραν. Δούλευαν ανασφάλιστοι χωρίς ωράριο και κάτω από πολύ κακές συνθήκες εργασίας και τα χρήματα που έπαιρναν δεν έφταναν για να καλύψουν τις ανάγκες της οικογένειας με αποτέλεσμα όπως μας είπαν πολλοί χτίστες αναγκάζονταν να έχουν και δεύτερη δουλειά εκτός απ' την συγκεκριμένη για να τα βγάλουν πέρα. Σήμερα όμως τα πράγματα έχουν αλλάξει πάρα πολύ. Ο σημερινός οικοδόμος είναι ασφαλισμένος από το ταμείο του Ι.Κ.Α. και ο μισθός τους είναι ικανοποιητικός.

Χτίστες και βοηθοί. Σε κάθε σπίτι υπήρχαν δύο μάστορες και δύο βοηθοί.

Οι μάστορες: Είχαν την ευθύνη για το χτίσιμο του σπιτιού, ήταν αυτοί αφεντικά αλλά και δούλευαν συγχρόνως. Είχαν μεγαλύτερη εμπειρία από τους βοηθούς, ήταν μεγαλύτεροι από τους βοηθούς και ήταν αυτοί που έκαναν τα σχέδια για τα σπίτια.

Οι βοηθοί: Οι ποιο πολλοί ήταν μικροί σε ηλικία και βοηθούσαν τους μάστορες στο χτίσιμο και στο σχεδίασμα.

Εργαλεία. Τα σημερινά εργαλεία που χρησιμοποιούν οι οικοδόμοι είναι καλύτερα από τα παλιά γιατί παλιά η δουλειά των οικοδόμων ήταν πιο δύσκολη γιατί το μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς ήταν χειρωνακτικό ενώ στη σημερινή εποχή με τη βοήθεια της τεχνολογίας έχουν ανακαλυφθεί καλύτερα και αποτελεσματικότερα μέσα για συγκεκριμένες δουλειές όπως είναι το αλφάδι και το μέτρο που βοηθάν στο να χτιστεί πιο ίσια και καλύτερα ένας τοίχος. Όσα απλά ήταν τα σπίτια των χωριανών άλλο τόσο ήταν και τα εργαλεία και τα υλικά των οικοδόμων. Εκείνη την εποχή φαίνεται πως υπήρχε μεγάλη λιτότητα σε όλα. Έτσι τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι οικοδόμοι για την κατασκευή των σπιτιών τους είναι τα εξής: σαούλι, βαριοπούλα και το μεστρί. Επίσης τα υλικά που χρησιμοποιούσαν οι οικοδόμοι στην δουλειά τους είναι η πέτρα, η λάσπη, ο πηλός, το ξύλο και έβαζαν και άχυρο στην μέση του τοίχου για να είναι ποιο ανθεκτικός ο τοίχος. Αυτά είναι τα υλικά και τα εργαλεία των οικοδόμων και σ' αυτήν την περίπτωση αυτό που μας έχει κάνει εντύπωση είναι το πόσα λίγα, απλά και προσιτά είναι τα εργαλεία και τα υλικά τους.

Σημερινοί και παλιοί χτίστες. Οι σημερινοί χτίστες έχουν πιο μεγάλο κίνδυνο για τη σωματική τους ακεραιότητα γιατί στα σημερινά χρόνια χτίζουν θόροφες πολυκατοικίες και Ζόροφα και Ζόροφα σπίτια και οι σημερινοί πελάτες έχουν μεγαλύτερες απαιτήσεις από τους παλιούς. Αντίθετα οι παλιοί χτίστες δεν είχαν μεγάλο κίνδυνο γιατί έχτιζαν Ζόροφα σπίτια. Σε παλαιότερες εποχές οι χτίστες δεν είχαν κίνδυνο γιατί δεν υπήρχαν πολυκατοικίες και έχτιζαν μόνο σπίτια με ένα όροφο ή Ζόροφα ή Ζόροφα. Οι παλιοί χτίστες δεν ανέβαιναν σε τόσο μεγάλα ύψη. Ωστόσο σήμερα υπάρχουν περισσότερα μέσα στη διάθεση των χτιστών αν και η δουλειά αυτή παραμένει και στις μέρες μας κοπιαστική και δύσκολη.

Υλικά. Την εποχή εκείνη η εύρεση των οικοδομικών προϊόντων δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Οι χτίστες προμηθεύονταν τις πέτρες από τα λατομεία. Η μεταφορά όμως της πέτρας ήταν κοπιαστική εργασία γιατί οι χτίστες αναγκάζονταν να μεταφέρουν τις πέτρες με τα δικά τους αγροτικά καρότσια σε αντίθεση με σήμερα που τις μεταφέρουν τα φορτηγά μετά από παραγγελία. Οι χτίστες έπαιρναν τα ξύλα από γειτονικά δάση. Ωστόσο και αυτό το μέρος απασχολίας του χτίστη τον καθυστερούσε μιας και ήταν μια χρονοβόρα εργασία, επειδή αναγκάζονταν να πηγαίνουν οι ίδιοι οι χτίστες στο βουνό με τα πόδια και όχι με κάποιο μεταφορικό μέσο καθώς επίσης έπρεπε να μεταφέρουν τα ξύλα με το καρτσάκι ή ακόμα και με τα χέρια τους. Τέλος τη λάσπη την προμηθεύονταν από χωράφια και από το βουνό, που σ' αυτά τα μέρη υπάρχουν σε μεγάλες ποσότητες. Αυτό ήταν και το σημαντικότερο υλικό για το χτίσιμο του σπιτιού.

Ευχαριστούμε θερμά τον κύριο Νίκο Παπανδρέου για την πολύτιμη συμβολή του με τις πληροφορίες που μας έδωσε γι' αυτό το τμήμα της εργασίας μας.

Σκεύη και εργαλεία της καθημερινής ζωής των κατοίκων του Ν. Σουλίου

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Υπεύθυνη καθηγήτρια:

Αβραμίδου Χαρίκλεια

Μαθητές

Αβραμπάκη Ευαγγελία

Αγοράκη Μάρθα

Αναστασιάδου Θάλεια

Γκόγκα Μάρθα

Γκόγκας Νικόλαος

Λιούσα Στέλλα

Μαργαρίτη Γεωργία

Μαργαρίτη Μαρία

Μιχαλάκης Αλέξανδρος

Παλιάτσος Γεώργιος

Παντούσης Νικόλαος

Σάββας Θεοχάρης

Προσαρμογή εργασίας:

Αθανασιάδης Αθανάσιος

athanasiadi@sch.gr

